

Norges Vassdrags- og energidirektorat - NVE
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Oslo, 25. mai 2020

Deres ref. 202001392
Vår ref. 10313-14436/KEK

NBBLs merknader til forslag til endringer i utforming av nettleien - effekttariffer

Norske Boligbyggelags Landsforbund (NBBL) er interesseorganisasjonen for boligbyggelag. 41 boligbyggelag er tilsluttet NBBL. Disse har over 1.085.000 medlemmer og forvalter 550.000 boliger i over 14.000 boligselskap over hele landet. Boligbyggelagene bidro til bygging av cirka 4 000 boliger i 2019.

Vi viser til forslag til endringer i utforming av nettleien publisert 04.02.2020.

NBBL mener forslaget vil få skadevirkninger for boligeiere i borettslag og sameier, som utgjør 35% av husholdningsmarkedet. Norges klimamål må oppfylles gjennom en kombinasjon av virkemidler, der nettleien også inngår. Endringer i nettleie som får slike konsekvenser må ses i en større sammenheng. NBBL mener at den foreslåtte omlegging av nettleie ikke kan vedtas før det har vært en politisk behandling i Stortinget.

Overordnet jobber NBBL for elektrifisering som underbygger klimamål, og rammebetingelser som realiserer energiltak i eksisterende borettslag og sameier. Det innebærer at nettleie, bygningsregelverk, energimerking, lån og tilskudd til energieffektivisering, samlet må utløse investeringsbeslutninger for klima og energiltak i denne bebyggelsen.

NBBL er opptatt av mulighetene som borettslag og sameier har til å velge bærekraftige løsninger innenfor energi, klima og miljø. NBBL konstaterer at virkninger for de som bor i borettslag og sameier ikke er vurdert i høringsforslaget. Det er en stor svakhet. Både NVEs egne beregninger og andre beregninger viser at forslaget vil slå uheldig ut for abonnenter med lavt forbruk og de som investerer i energieffektivisering og lokal solstrøm. Her ligger det en opplagt målkonflikt mellom NVEs tilnærming og overordnede samfunns mål innenfor klima og miljø. Vi mener samtidig at forslaget ikke vil utløse potensialet i eksisterende borettslag og sameier til å redusere belastning på nettet. Derfor støtter vi ikke forslaget fra NVE. NBBL mener nye nettariffer må være enklere og mer brukervennlig, og bedre tilpasset borettslag og sameier.

Vi viser også til felles innspill fra 16 organisasjoner til Olje- og energiminister Tina Bru, vedlagt, og høringsuttalelse fra OBOS.

NVEs forslag

I dag betaler kundene nettleie i hovedsak ut fra hvor mye energi de forbruker. NVEs forslag innebærer at nettleie i større grad prises etter hvor mye nettkapasitet kundene har behov for, såkalte effekttariffer. Forslaget vil gjøre det dyrere å bruke mye strøm samtidig, og når kapasitet i nettet er presset. Tanken er at kundene da vil innrette seg etter nye prissignaler og flytte forbruk til tider når nettet har god kapasitet og prisen er lav. Forslaget er supplert med en informasjonsplikt for nettselskapene og dermed et medansvar for at kundene velger riktig abonnement.

NVEs problembeskrivelse og begrunnelser er mange. Men i hovedsak er NVE bekymret for kapasitet i strømnettet. Nye tariffer skal gi en mer effektiv utnyttelse og utvikling av strømnettet og holde kostnadene i nettet nede. I tillegg fremhever NVE at tariffene skal gi en rimeligere fordeling av kostnadene mellom ulike kundegrupper, og legge til rette for elektrifisering og energieffektivisering.

I høringsnotatet foreslår NVE tre valgfrie modeller for nettselskapene:

1. Målt effekt (døgnmaks)
2. Sikringsstørrelse
3. Abonnert effekt

Endringene skal tre i kraft fra og med 2022, men overgangsordninger gjør at de er fullt implementert i 2027.

NVEs egne beregninger viser at forslaget gir økte kostnader for abonnenter med lavt forbruk, og de som har investert i energieffektivisering og solcelleanlegg.

Borettslag og sameier kan bidra

Økt bruk av strøm blir en nødvendig følge av norsk klimapolitikk. Strøm skal erstatte fossile energikilder fremover. Energieffektivisering og bedre utnyttelse av nettet vil gjøre overgangen enklere. Energieffektivisering frigjør strøm, og er et konfliktfritt alternativ til utbygging av ny strømproduksjon. Effektiv utnyttelse av nettet frigjør ressurser til annen bruk. NBBL vil påpeke at eksisterende borettslag og sameier (også kalt boligselskaper) kan bidra, men de hindres av dagens rammevilkår.

Boformen utgjør ca 35% av husholdningsmarkedet. Boligselskaper er overveiende leiligheter i blokk, som bruker mindre energi enn andre boliger. Alder og tilstand på blokkbebyggelsen varierer. Innenfor blokkbebyggelsen eksisterer det derfor mange ulike kombinasjoner av individuell og felles bruk av elektrisitet supplert med andre energiformer. Noen borettslag og sameier har spesielt gode forutsetninger for å fungere som «lokale energisamfunn» med felles energiløsninger og eget distribusjonsnett for energi. NBBL mener at boformen gir særskilte muligheter til å ta ut gevinster av effektprising og en bedre utnyttelse av nettet. Men bare dersom det legges godt til rette for å styre og avregne fellesanlegg med elbillading, varmtvann og oppvarming sammen med forbruket i enkeltleiligheter. Eksempler på utnytting av slike muligheter er oppvarming av felles varmtvann og fellesanlegg for lading av elbil på tider med lav belastning i nettet, eller avlastning med fjernvarme eller varmpumper.

Automatiske strømmålere (AMS) og samling av sanntidsinformasjon via Elhub skal åpne for ny teknologi og nye muligheter for smartere strømforbruk. NBBL mener det mangler redegjørelse for hvordan dette kan gjøre tilgjengelig og utnyttes i boligselskap.

NBBL mener at dagens virkemidler er dårlig tilrettelagt for at boligselskap skal kunne bidra til redusert belastning på nettet. Vi mener NVEs forslag gjør det enda vanskeligere for boligselskap å være strømkunde, og at nye prissignaler ikke vil gi de

virksomheter NVE ønsker. Nye tariffer vil bli en ekstra kostnad uten å motivere for endring og redusert nettbetaling. Her gir vi en beskrivelse av de viktigste av boligselskapenes særtrekk som begrunner vår bekymring.

Forbruksstruktur

Boligselskapenes energibruk er en kombinasjon av individuelt forbruk (enkeltabonnenter i boliger) og fellesforbruk (fellesarealer). Fellesforbruket er ofte stort og kan variere mye avhengig av fellesfunksjoner, mens forbruk i hver enkelt bolig er relativt lavt. Større fellesforbruk kan bestå av ladeanlegg for elbil og felles varmtvann. Mulighetene for å redusere belastning på nettet er størst hvis boligselskapet kan styre den samlede effektbruken for boliger og fellesfunksjoner, for eksempel ved å øke forbruk på fellesfunksjoner når forbruket i boligene er lavt. Eksempler på dette er høyere effektbruk på ladeanlegg for elbil og felles varmtvann om natten. Med slike muligheter vil boligselskapene kunne gi vesentlige bidrag til å utnytte nettet bedre, og som kunder kan de hente ut gevinst i form av rimeligere nettleie. NBBL kan ikke se at forslaget tilrettelegger for dette, men tvert imot tvinger boligselskapene til å opptre med ukoordinert forbruk.

Kompetanse og organisering

Ønskede virkninger av NVEs forslag er å unngå større investeringer i økt nettkapasitet ved prising av effektbruk. Dette skal oppdra kundene til å utjevne effekt. Overordnet kan man si at NVEs forslag har som mål å flytte investeringsbehov fra nettselskapene og over på den enkelte kunde. Effekttjevning hos kunden skal skje ved endring av forbruksmønstre. Kompliserte tariffer gjør styring av forbruk krevende. Kundene må investere i teknologi og styringssystemer for å endre forbruksmønstre. Og de må gjøre informerte valg. Dette favoriserer kunder med enkelt forbruk, god kompetanse, samt evne og vilje til å investere i teknologi. Og det favoriserer kundegrupper der markedsaktørene for teknologi kan levere «hyllevareløsninger» som passer alle, og med enkel eierform, for eksempel eneboliger.

Boligselskap er organisasjonsformer hvor mange eier sine boliger sammen. Boligene er komplekse bygg. Ansvar for bygningskropp, fellesarealer og fellesanlegg er lagt til et styret, valgt blant beboerne. Dette er en god styringsmodell for daglig drift, men utfordrende ved behov for kompliserte tekniske investeringer. Større investeringer innebærer økning av felleskostnadene, der den enkeltes betalingsevne må veies opp mot fellesskapets behov. All erfaring viser at det eneste som nytter for å utløse slike investeringer er kompetansestøtte, tid og målrettede finansieringsordninger. Det krever derfor særskilte virkemidler dersom effekttariffer skal få de virkninger som NVE begrunner forslaget sitt med.

Om forslaget og NBBLs vurdering

NBBL er enig i målsettingen med å holde kostnadene i nettet nede. God utnyttelse og lave kostnader i nettet vil komme kundene til gode i form av lave priser på nettleie, siden nettvirksomheten er inntektsregulert. En av forutsetningen for at NVEs forslag skal fungere er at prissignalene blir forståelig for kundene, slik at de responderer rasjonelt og flytter forbruk til tider når nettkapasitet er god og priser lave. NBBL er grunnleggende bekymret for kundegrupper som ikke kommer til å respondere slik. Forslaget vil favorisere kunder med gode forutsetninger for å styre effektbruk, og straffe kunder med svake forutsetninger. Våre erfaringer tilsier at beboere i borettslag og sameier vil være blant de som har utfordringer med å flytte forbruk og får økte kostnader, og dermed heller ikke oppfyller målet om å holde kostnadene i nettet nede. Oppsummert påpeker vi følgende svakheter ved forslaget:

- Det er usosialt fordi det overfører en større del av kostnadene i nettet til de som bruker lite strøm, noe som slår særlig uheldig ut for beboere i borettslag og sameier.

- Det flytter forbrukernes fokus og investeringer bort fra klima- og miljøtiltak, slik som utbygging av ladeinfrastruktur for elbiler, lokal solstrøm, varmepumper og aktive energieffektiveiserings tiltak.
- Det gir ingen enhetlig nasjonal struktur for nettleien. Vi mener det er kompliserende for kundene at nettselskapene skal ha mulighet til å velge mellom flere ulike modeller for effekttariffer. Forslaget vil gi stor variasjon i nettselskapenes tariffer. Mangel på standardisering vil hindre markedsutvikling av teknologi for effektutjevning. Tilpasning de ulike nettselskapenes tariffmodell gjør det vanskelig å produsere slik teknologi som «hylleware».
- Modellene er vanskelige å forstå for forbrukerne, og vil derfor ikke motivere til å flytte forbruk.

Generelt mener NBBL at høringsforslaget og utredningsgrunnlaget har et ensidig fokus på kostnader i nettet, og er mangelfullt når det gjelder kostnader og virkninger for kundene. Det gjelder spesielt vurdering av kundenes reelle muligheter for å redusere nettleien med adferd og investeringer, som omleggingen skal stimulere til.

Dersom det innføres effekttariffer må NVE fravike kravet om at det såkalte energiledet skal være lik marginaltapskostnad for husholdningskunder. Denne premissen begrenser muligheten til å utforme enkel og forståelig nettleie for disse kundene.

Se virkemidlene i sammenheng

NBBL er opptatt av at tariffer ses i sammenheng med bolig- og bygningspolitikken. Strømforbruk utgjør en betydelig andel av husholdningens løpende kostnader. Bygningers energibruk er også en sentral del av bygningsregelverket. En omlegging av struktur i nettleien kan både få betydning for boliger som velferdsgode og for byggkvalitet (boligenes ytelse innenfor klima og miljø). NBBL mener nye tariffer kan svekke mulighetene for de som bor i blokk til å bidra til nasjonale klima- og miljøpolitiske mål. Her vil vi påpeke følgende utfordringer og forslag til løsninger:

Enova: Enova gir støtte og Husbanken lån til ulike energitiltak. Enova har innrettet sine program etter målgruppene «privat» og «bedrift», hvor borettslag og sameier faller mellom disse stolene. De er verken bedrift eller private, men en god blanding av begge. Enovas ordninger fungerer ikke for boligselskap. NBBL mener at boligselskap må bli egen målgruppe med egne støtteprogram.

NVEs har argumentert med at dagens nettleie er en indirekte støtte til solkraft. NBBL mener at dersom slik støtte skal kanaliseres gjennom Enova så må det også følge noen vurderinger om hvordan det kan gjøres. Slike vurderinger mangler.

Nytt energimerke: Enova har nylig lagt fram en rapport med forslag til endring av dagens energimerkeordning. Forslaget innebærer blant annet at det åpnes for å merke flerbolighus, og at effektbruk inkluderes. Merket skal øke kunnskapen om energibruk og løsninger som kan gjøre bygningen mer energieffektiv. NBBL mener at slik kunnskap er nøkkelen til å utløse store klima- og miljøgevinster i eksisterende blokkbebyggelse. Hvis effektbruk innføres blir nettselskapenes lokale kunnskap viktig, både om valg av tariffmodell og tiltak som kan utjevne effektbruk. NBBL mener derfor at nettselskapenes rolle må vurderes grundig i et eventuelt videre arbeid med effektmerking. NBBL mener at et energimerke for flerboligbygg må gis en egen finansieringsordning.

Lading for elbil i borettslag og sameier: Beboere i eksisterende borettslag og sameier har særlige utfordringer med å etablere hjemmelading for elbil. Dette truer Stortinget og regjeringens mål om at alle nye personbiler skal ha null utslipp i 2025. OBOS har vist et regneeksempel for et borettslag med fjernvarme at nye tariffer kan gi opptil 260% mer nettleie enn snittet. NBBL kan ikke støtte forslag til tariffer som gir så urimelige utslag. Det gjør det enda vanskeligere for beboere i borettslag og sameier å

fase ut fossile biler til fordel for elbil, og begrenser deres muligheten til å bidra til nasjonale klimamål.

Innføring av effekttariffer krever nye virkemidler

Dersom det innføres nye tariffer som foreslått mener NBBL det må innrettes nye virkemidler som hjelper beboerne i borettslag og sameier å gjøre rasjonelle valg, både for å redusere effektbruk og øke etterspørsel etter klima- og miljøvennlige løsninger. Nettselskapenes informasjonsplikt er ikke tilstrekkelig. Over har vi pekt på noen av dagens ordninger og forslag til løsninger. NBBL er åpen for å diskutere endringer og samordning av dagens virkemidler, samt nye virkemidler.

Med vennlig hilsen
Norske Boligbyggelags Landsforbund SA

Bård Folke Fredriksen
Adm dir

Vedlegg: Felles brev til Olje- og energiminister Tina Bru fra 16 organisasjoner.